



wpłynął do redakcji: 10.04.2023;  
przyjęty do druku: 22.06.2024

<http://dx.doi.org/10.16926/sit.2024.03.04>

Krzysztof KOŚCIAŃSKI\*

## ZARYS DZIEJÓW PIŁKI NOŻNEJ W KATEGORII SENIORÓW ROBOTNICZEGO KLUBU SPORTOWEGO RAKÓW CZĘSTOCHOWA W LATACH 1998–2023

**Jak cytować [how to cite]:** Kościański K., *Zarys dziejów piłki nożnej w kategorii seniorów Robotniczego Klubu Sportowego Raków Częstochowa w latach 1998–2023*, „Sport i Turystyka. Środkowoeuropejskie Czasopismo Naukowe” 2024, t. 7, nr 3, s. 57–74.

### A history outline of senior football of Raków Częstochowa Workers Sports Club in the years 1998–2023

#### Abstract

The club was founded in 1921. At that time, on the initiative of Marian Federak, Klub Sportowy Racovia was established. With the incorporation of the settlement of Raków into Częstochowa (1928), it changed its name to Raków Częstochowa. Its history was continued both in the interwar period, World War II and after the war. In the years 1998–2023, Robotniczy Klub Sportowy Raków Częstochowa was the most successful team from the Częstochowa region. After relegation from the first league in the 1997/1998 season, due to the result of organizational mistakes, the club was in debt. This was largely influenced by the financial problems of Huta Częstochowa. It had been the main sponsor of Raków for several decades. At the beginning of the 20th century, during one of the reporting and election meetings, a proposal was made to liquidate the club. However, this solution was postponed until a new association was prepared, which would formally maintain the continuity of the sports team. In 2002, the Raków Klub Sportowy was established, continuing the tradition of RKS Raków. A few years later, another crisis occurred and the specter of collapse reoccurred (2009). A group of former Raków players gathered then, including Jerzy Brzeczek and Krzysztof Kołaczyk, who managed to stabilize the situation thanks to their actions. They acquired a new main sponsor, the company X-KOM. This enabled the association to be transformed into a joint-stock company (2011). From 2014, Michał Świerczewski became the owner of the club. Due to poor sports results, in 2016 he hired Marek Papszun as the first coach. In the following

\* <https://orcid.org/0000-0002-5848-5325>; dr, Katedra Pedagogiki, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie; e-mail: k.koscianski@ujd.edu.pl (autor korespondencyjny)

years, the Raków team achieved more and more sports successes, and in the 2022/2023 season they won the Ekstraklasa and won the title of Polish champion.

**Keywords:** Częstochowa, football, Robotniczy Klub Sportowy Raków Częstochowa, Top league.

## Streszczenie

Klub powstał w 1921 r. Wówczas z inicjatywy Mariana Federaka powołano Klub Sportowy Racovia. Wraz z przyłączeniem osady Raków do Częstochowy (1928 r.) zmienił nazwę na Raków Częstochowa. Jego dzieje były kontynuowane w okresie międzywojennym, podczas II wojny światowej, a także czasach powojennych. W latach 1998–2023 Robotniczy Klub Sportowy (RKS) Raków Częstochowa był najbardziej utytułowanym klubem sportowym z regionu częstochowskiego. Po spadku z I ligi w sezonie 1997/1998 w wyniku błędów organizacyjnych klub został zadłużony. Duży wpływ na to miały problemy finansowe Huty Częstochowa. Była ona od kilkudziesięciu lat głównym sponsorem Rakowa. Na początku XX w. na jednym z zebrań sprawozdawczo-wyborczych postawiono postulat o likwidacji klubu. Ostatecznie odłożono to rozwiązanie do momentu przygotowania nowego stowarzyszenia, które formalnie mogło utrzymać ciągłość działania zespołu sportowego. W 2002 r. powołano Klub Sportowy (KS) Raków, który był kontynuatorem tradycji RKS Raków. Po kilku latach nastąpił kolejny kryzys i widmo upadku (2009 r.). Zebrała się wówczas grupa byłych piłkarzy Rakowa, w tym Jerzy Brzęczek i Krzysztof Kołaczyk, którzy dzięki swoim działaniom ustabilizowali sytuację. Pozyskali oni głównego sponsora – firmę x-kom. Umożliwiło to przekształcenie stowarzyszenia w spółkę akcyjną o nazwie RKS Raków Częstochowa (2011 r.). W 2014 r. właścicielem klubu został Michał Świerczewski. Wobec słabych wyników sportowych w 2016 r. zatrudnił on na stanowisku pierwszego trenera Marka Papszuna. W kolejnych latach zespół Rakowa odnosił coraz większe sukcesy sportowe, by w sezonie 2022/2023 zwyciężyć w rozgrywkach Ekstraklasy i zdobyć tytuł mistrza Polski.

**Słowa kluczowe:** Częstochowa, piłka nożna, Robotniczy Klub Sportowy Raków Częstochowa, Ekstraklasa.

## Wprowadzenie

Celem pracy jest przedstawienie zarysu dziejów Robotniczego Klubu Sportowego Raków Częstochowa w latach 1998–2023. Cezurę początkową pracy stanowi rok 1998, w którym nastąpił spadek Rakowa z I ligi (ówczesnego najwyższego szczebla rozgrywek piłki nożnej w Polsce). Innym powodem wskazania tej daty za cezurę początkową jest zakończenie współpracy na wcześniejszych warunkach z Hutą Częstochowa, kończące kilkudziesięcioletni patronat tego zakładu pracy nad klubem. Cezurę końcową wyznacza rok 2023, w którym Raków zdobył tytuł Mistrza Polski w piłce nożnej.

W odniesieniu do stanu badań należy wymienić artykuły prasowe Adriana Heluszki i Krzysztofa Kwaśniewskiego<sup>1</sup>. Przyczynek do artykułu stanowi praca

---

<sup>1</sup> A. Heluszka, *Raków Częstochowa wraca po 21 latach do Ekstraklasy. Do elity wniesie koloryt i świeżość*, „GOL24” 25 kwietnia 2019, <https://gol24.pl/rakow-czestochowa-wraca-po-21-latach-do-ekstraklasy-do-elity-wniesie-koloryt-i-swiezosc/ar/c2-14078357> [dostęp: 20.02.2024];

doktorska Krzysztofa Kościańskiego „Piłka nożna w regionie częstochowskim w latach 1909–2016”. Należy również wymienić prace magisterskie Damiana Koniecznego i Patryka Podwysockiego dotyczące dziejów klubu, jednak ich cezura końcowa stanowi 2001 r.<sup>2</sup>

Przy przygotowaniu artykułu wykorzystano źródła archiwalne, prasowe oraz internetowe. Kwerendę dokumentacji przeprowadzono w Archiwum Państwowym w Częstochowie; wykorzystano także prywatne zbiory Cezarego Suchana. Cenne materiały źródłowe pozyskano z oficjalnej strony klubu [www.rakow.com](http://www.rakow.com), na której ukazywały się oficjalne komunikaty oraz informacje dotyczące funkcjonowania klubu w latach 2009–2023. Wymienione prace stanowią głównie źródła pierwotne oraz omówienia bieżących zagadnień związanych z dziejami Rakowa Częstochowa. W związku z tym jest potrzeba opracowania, traktującego całościowo zarys dziejów Robotniczego Klubu Sportowego Raków Częstochowa w latach 1998–2023.

## Metody i problemy badawcze

W przygotowaniu pracy zostały wykorzystane następujące metody badawcze: analiza źródeł historycznych, indukcja, dedukcja, synteza oraz porównanie. Sformułowano poniższe pytania badawcze:

1. Jakie uwarunkowania miały wpływ na działalność RKS Raków Częstochowa w latach 1998–2023?
2. Jak kształtował się poziom sportowy piłki nożnej w RKS Raków Częstochowa w latach 1998–2023 na tle ogólnopolskim i międzynarodowym?

## Wyniki i dyskusja

W 1921 r. z inicjatywy Mariana Federaka w osadzie Raków powołano Klub Sportowy Racovia. Pomimo opracowania statutu oraz złożenia stosownych do-

---

A. Heluszka, *Raków Częstochowa postawił wszystko na jedną kartę. Nie wyszło. Ujawniamy kulisy*, „Przegląd Sportowy” 10 lipca 2023, <https://przegladSPORTOWY.onet.pl/piłka-nożna/ekstraklasa/rakow-czestochowa-postawil-wszystko-na-jedna-karte-nie-wyszlo-ujawniamy-kulisy/7b95znz> [dostęp: 28.08.2023]; K. Kwaśniewski, *Borkowski prezesem Rakowa*, „Sport Śląski” 1 sierpnia 2008, <https://www.sportslaski.pl/artukul/borkowski-prezesem-rakowa> [dostęp: 22.01.2024].

<sup>2</sup> Kościański K., *Piłka nożna w regionie częstochowskim w latach 1906–2016* (praca doktorska), Uniwersytet Szczeciński 2023; Konieczny D., *85-lecie Klubu Sportowego Raków Częstochowa* (praca magisterska), AJD Częstochowa 2006; Musiał A., *Męska piłka nożna w Częstochowie w latach 1989–2010* (praca magisterska), AJD Częstochowa 2012; Podwysocki P., *80 lat sekcji piłki nożnej w Robotniczym Klubie Sportowym Raków Częstochowa 1921–2001* (praca magisterska), UŚ Katowice 2001.

kumentów nie udało się go zarejestrować. Nie widząc dalszych perspektyw, działacze podjęli decyzję o rozwiązaniu klubu z dniem 20 lipca 1925 r.<sup>3</sup> Mimo braku oficjalnej rejestracji w 1924 r. klub został przyjęty do Krakowskiego Związku Okręgowego Piłki Nożnej (KZOPN), o czym świadczył spis klubów Polskiego Związku Piłki Nożnej (PZPN)<sup>4</sup>. W 1927 r. grupa działaczy robotniczych reaktywowała klub pod nazwą RKS Raków Sekcja Sportowa Organizacji Młodzieży Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego w Częstochowie<sup>5</sup>. Przyjęto barwy klubowe, które znalazły się na strojach zawodników: niebieskie koszulki z czerwonym poziomym pasem na piersi i czerwone spodenki. Klub był finansowo wspierany przez Hutę Częstochowa<sup>6</sup>. W 1945 r. klub reaktywowano pod nazwą RKS Raków Częstochowa. Siedziba klubu znajdowała się przy ul. Ludwika Obraniaka (od 1991 r. Bolesława Limanowskiego 83). W XX w. w poszczególnych latach klub posiadał sekcje: boks, brydża, lekkoatletyki, koszykówki, piłki nożnej, piłki ręcznej, siatkówki, szachów i tenisa stołowego. Największe sukcesy osiągnęła sekcja piłki nożnej. W 1967 r. zespół Rakowa Częstochowa (III liga) awansował do finału Pucharu Polski, przegrywając w nim po dogrywce 0:2 z drużyną Wisły Kraków (I liga)<sup>7</sup>. W sezonie 1993/1994 drużyna zajęła pierwsze miejsce w II lidze, tym samym awansując do I ligi<sup>8</sup>. Przez cztery sezony (1994–1998) Raków występował na najwyższym szczeblu rozgrywek w Polsce. W sezonie 1997/1998 zajęł ostatnie miejsce w tabeli, spadając z tej przyczyny do II ligi<sup>9</sup>.

W latach 1998–2023 infrastruktura sportowa stanowiła duży problem Rakowa Częstochowa. Obiekt, który powstał w latach pięćdziesiątych XX w., niewiele zmienił się do momentu pierwszego awansu na najwyższy szczebel rozgry-

<sup>3</sup> Archiwum Państwowe w Kielcach (dalej: APKiel.), Urząd Wojewódzki w Kielcach (dalej: UWK) sygn. 54, Stowarzyszenia i Związki Sportowe, Pismo do Starostwa powiatu częstochowskiego o rozwiązaniu KS „Racovia”, s. 40. Pismo z tą informacją podpisane przez Mariana Federaka zostało wysłane 3 października 1925 r. do starostwa.

<sup>4</sup> *Rocznik Polskiego Związku Piłki Nożnej 1919–1924*, Kraków: PZPN 1925, s. 120. W monografii widniał błędny zapis nazwiska osoby kontaktowej – M. Fedczak, co powielano w innych pracach. Zapewne chodziło o Mariana Federaka.

<sup>5</sup> 13 marca 1928 r. osada Raków została przyłączona do Częstochowy, pod tą samą nazwą, jako dzielnica.

<sup>6</sup> K. Kościański, *Piłka nożna w regionie...*, s. 87–88.

<sup>7</sup> J. Jeleń, A. Konieczny, *Piłkarski Puchar Polski*, Wydawnictwo „Sport i Turystyka”, Warszawa 1988, s. 56–60.

<sup>8</sup> Do 2005 r. najwyższa w hierarchii klasa męskich ligowych rozgrywek piłkarskich w Polsce, będąca jednocześnie najwyższym szczeblem centralnym (I poziom ligowy). Pierwotnie zarządzana przez Polski Związek Piłki Nożnej (w latach 1928–2005), następnie (od 18 listopada 2005 r.) przez Ekstraklasę SA „Ekstraklasa”. 7 stycznia 2007 obradujące w Warszawie walne zgromadzenie sprawozdawczo-statutowe PZPN podjęło decyzję o reformie centralnych szczebli męskich rozgrywek ligowych – począwszy od sezonu 2008/2009. Na mocy zawartych porozumień zmianom uległy zarówno struktura, jak i terminologia poszczególnych klas rozgrywkowych, w tym tej najwyższej, która z I ligi została oficjalnie przemianowana na Ekstraklasę.

<sup>9</sup> <http://www.hppn.pl/liga/sezon-po-sezonie/13,sezon-1997-98/159,I-liga/tabela> [dostęp: 28.02.2022].

wiek<sup>10</sup>. Początkowo teren należał do Huty Częstochowa, po czym na początku XXI w. został przekazany klubowi. Jednak wobec zadłużenia ostatecznie stadion został powierzony Urzędowi Miasta Częstochowa. Brak jego modernizacji doprowadził kilkakrotnie do zagrożenia niedopuszczeniem Rakowa do rozgrywek. W sezonie 2010/2011 komisja PZPN nie przyznała klubowi licencji na grę w drugiej lidze (grupie zachodniej). Powodem odrzucenia wniosku była niekompletna dokumentacja ze strony Miasta Częstochowy, związana z modernizacją obiektu, w tym zadaszenia trybun. Ostatecznie PZPN dał warunkową licencję, zobowiązując klub do zadaszenia 250 miejsc<sup>11</sup>. Na wschodniej trybunie nad krzeselkami powstał doraźny dach z plandek, dzięki czemu została uznana za trybunę krytą. Kolejny prowizoryczny remont przeprowadzono wraz z awansem do I ligi. Po awansie do PKO Ekstraklasy (2019 r.) stadion w Częstochowie nie spełnił wymogów licencyjnych. Raków z konieczności pełnił więc funkcję gospodarza na stadionie w Bełchatowie. Rozegrał tam niemal dwa pełne sezony (2019/2020 i 2020/2021), w trakcie których obiekt w Częstochowie przechodził remont<sup>12</sup>. Pierwszy oficjalny mecz na stadionie Rakowa – po powrocie na najwyższy szczebel rozgrywek – odbył się 23 kwietnia 2021 r. z zespołem Śląska Wrocław. Pomimo modernizacji nie został on dostosowany do rozgrywek europejskich. W sezonie 2021/2022 i 2022/2023 klub decydujące mecze eliminacyjne do Ligi Konferencji Europy (LKE) rozgrywał na stadionie w Bielsku Białej, natomiast do Ligi Mistrzów w Sosnowcu. Brak stadionu o standardach europejskich wpłynął na mniejsze dochody z organizacji meczów, a także mógł mieć wpływ na inne czynniki m.in. wyniki sportowe oraz popularyzację tej dyscypliny w Częstochowie i regionie częstochowskim.

W 1998 r. prezesem klubu był Janusz Konieczko<sup>13</sup>. RKS Raków zrzeszał 1260 członków, w tym 960 pełnoletnich. Zdecydowaną większością członków wspierających byli pracownicy Huty Częstochowa. Klub posiadał cztery sekcje sportowe: brydża sportowego, piłki nożnej, piłki siatkowej i szachów (na początku XXI w. funkcjonowała już tylko sekcja piłki nożnej)<sup>14</sup>. RKS Raków był organizacją

---

<sup>10</sup> Stadion znajdował się przy ul. L. Obraniaka 83 (później Bolesława Limanowskiego), oficjalnie został otwarty 22 lipca 1955 r. Wybudowanie tego obiektu znacząco poprawiło warunki do rozwoju sportu w tej części miasta, szczególnie piłki nożnej. W jego budowę byli głównie zaangażowani pracownicy Huty B. Bieruta w Częstochowie.

<sup>11</sup> <https://rakow.com/aktualnosci/rakow-na-razie-bez-licencji-255> [dostęp: 5.09.2023].

<sup>12</sup> J. Czapplewski, *Oficjalnie: Raków wraca na stadion w Częstochowie. Pierwszy domowy mecz ze Śląskiem Wrocław po 706 dniach*, „GOL24” 21 kwietnia 2021, <https://gol24.pl/oficjalnie-rakow-wraca-na-stadion-w-czestochowie-pierwszy-domowy-mecz-ze-slaskiem-wroclaw-po-706-dniach/ar/c2-15573645> [dostęp: 20.02.2024].

<sup>13</sup> Pełnił tę funkcję w okresie 5.07.1996 r. – 20.07.2000 r.

<sup>14</sup> Archiwum Państwowe w Częstochowie (dalej: APCz), Robotniczy Klub Sportowy „Raków” w Częstochowie, t. 2, sygn. 35/27, Sprawozdanie z działalności RKS „Raków” w 1998 r, s. 353. W dniu 21 lipca 2021 ówczesny prezes RKS Raków Wojciech Cygan podpisał umowę z prezesem

społeczną działającą przy Hucie Częstochowa<sup>15</sup>. Był bezpośrednio związany z tym ośrodkiem przemysłowym i w dużym stopniu od niego zależny. Zawodnicy, trenerzy i działacze klubu pobierali wynagrodzenie z tego zakładu pracy, często będąc zatrudnionymi na fikcyjnych etatach. Członkowie zarządu RKS Raków wywodzili się spośród pracowników tego przedsiębiorstwa. Teren na którym znajdował się obiekt sportowy również należał do Huty Częstochowa, która była jego zarządcą. W latach dziewięćdziesiątych XX w. nastąpił kryzys polskiego hutnictwa<sup>16</sup>. W kwietniu 1998 r., po wyrażeniu zgody przez Radę Ministrów na komercjalizację zakładu, Minister Skarbu Państwa podpisał Akt Komercjalizacji Huty Częstochowa, przekształcając ją z dniem 1 maja 1998 r. w Spółkę Akcyjną (SA), której jedynym akcjonariuszem był Skarb Państwa. Procesowi zachodzących przemian towarzyszyła też redukcja zatrudnienia w samej Hucie. W ramach restrukturyzacji majątkowej zakład zredukował posiadane tereny, a także obiekty zbędne dla działalności produkcyjnej<sup>17</sup>. Działacze nowej spółki nie chcieli dalszej współpracy z klubem na wcześniejszych zasadach. Zarząd Huty Częstochowa SA 7 lipca 1999 r. podjął uchwałę, która zobowiązywała Zastępcę Dyrektora ds. Pracowniczych Janusza Konieczkę do rozpoczęcia przygotowań celem utworzenia spółki akcyjnej RKS<sup>18</sup>. Całość działań niekorzystnie wpłynęła na funkcjonowanie klubu sportowego, w tym na finanse Rakowa Częstochowa. Wraz z odpływem pracowników zmniejszyła się liczba członków wspierających klub z Huty Częstochowa SA do 125 (wszystkich 223) w grudniu 2000 r.<sup>19</sup>

Dużym obciążeniem finansowym dla klubu był działający przy nim Zakład Budowlano-Remontowy (ZRB). Początkowo (od 1988 r.) zyski z jego działalności pokrywały koszty działalności merytorycznej klubu. Z biegiem lat skurczyły się gwałtownie zlecenia z Huty Częstochowa. Uchwałą zarządu klubu z dnia 28 lu-

---

i trenerem UKS-u GOL Włodzimierzem Seifrydem, na mocy której przejął dwie drużyny z UKS-u GOL Częstochowa. Od tego momentu przy Rakowie działała sekcja piłki nożnej kobiet.

<sup>15</sup> APCz, Robotniczy Klub Sportowy „Raków” w Częstochowie, t. 2, sygn. 35/27, Statut Robotniczego Klubu Sportowego „Raków” przy „Hucie” Częstochowa, s. 288.

<sup>16</sup> W. Szulc, *Transformacja polskiego hutnictwa żelaza do gospodarki wolnorynkowej (z uzupełnieniami)*, Instytut Metalurgii Żelaza, Gliwice 2014, s. 67–68. Odłożono w czasie modernizację hut w Polsce. W 1996 r. nastąpiło załamanie rynku, utrzymujące się w kolejnych latach, a nasilone w 1998 r., co doprowadziło do tego, że konkurencja importu wyrobów hutniczych z Rosji dodatkowo pogorszyła i tak trudną sytuację polskiego hutnictwa.

<sup>17</sup> <https://www.rfgsa.pl/o-spolce/historia> [dostęp: 13.12.2023]; J. Kapsa, *Rozmowa z Andrzejem Jakubowem członkiem Zarządu Huty „Częstochowa” dyrektorem d/s pracy*, „Gazeta Częstochowska” 14 grudnia 2000, nr 47, <https://gazetacz.com.pl/odpowiedzialnosc-pracownikow-11/> [dostęp: 12.12.2023].

<sup>18</sup> APCz, RKS „Raków” w Częstochowie, t. 2, sygn. 35/10, Uchwały Zarządu Klubu listy obecności 1996–2000, s. 4.

<sup>19</sup> APCz, RKS „Raków” w Częstochowie, t. 2, sygn. 35/27, Konferencja sprawozdawczo-wyborcza RKS „Raków” z 29.01.2002 r., s. 3. W kolejnych latach członkami klubu byli w większości rodzice niepełnoletnich zawodników oraz pełnoletni zawodnicy.

tego 2001 r. ZRB został zlikwidowany. Ujemny bilans finansowy ZRB przy RKS Raków w Częstochowie w latach 2000–2001 wyniósł 704 820,39 zł. Powyższym zadłużeniem obciążony został klub<sup>20</sup>. Łączna strata netto klubu na koniec 2000 r. wynosiła 1 099 140,86 zł. Większość tej kwoty stanowiły zobowiązaniami wobec Urzędu Skarbowego oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). Pozostałe zaległości finansowe dotyczyły m.in. płac dla zawodników i trenerów. Brak finansowego wsparcia Huty Częstochowa, zadłużenie ZSB oraz wycofywanie się mniejszych sponsorów doprowadziło klub na początku XXI w. do widma upadku.

20 lipca 2000 r. powołano zarząd w składzie: Zbigniew Pawlak – prezes, Wojciech Nabiałek – wiceprezes do spraw sportowo-organizacyjnych oraz członkowie: Bogdan Matusz, Janusz Saleta, Mirosław Sieja<sup>21</sup>. Nowo wybrany zarząd miał rozwiązać kryzysową sytuację poprzez przemianowanie stowarzyszenia w spółkę akcyjną. Rosnące zadłużenie klubu oraz nieuregulowana sprawa własnościowa stadionu nie przyciągnęła potencjalnych akcjonariuszy. Wobec braku chętnych sponsorów procedury nie wdrożono w życie<sup>22</sup>. 18 lipca 2001 r. odbyła się nadzwyczajna konferencja sprawozdawczo-wyborcza RKS Raków. Jeden z punktów dotyczył likwidacji klubu. Prezes Zbigniew Pawlak, powołując się na sprawozdanie finansowe i ogólną sytuację klubu z tym związaną, zaproponował przyjęcie przez zarząd uchwały pozwalającej na likwidację RKS Raków przy Hucie Częstochowa i ewentualnie powołanie nowego klubu. Sprzeciw tej propozycji wyraziła część obecnych członków i sympatyków klubu. Ustosunkował się do niej obecny na konferencji wiceprezes Częstochowskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej Ludwik Cierpik. Zaproponował, by najpierw powołać nowe stowarzyszenie, któremu RKS Raków mógłby przekazać majątek. Bez takiego zabiegu bezpowrotnie zlikwidowano by zasłużony dla częstochowskiego regionu klub sportowy<sup>23</sup>. Ostatecznie odrzucono wniosek, proponując powołanie Klubu Sportowego Racovia Częstochowa. Sprawami formalnymi związanymi z rejestracją nowego stowarzyszenia zajęli się Edward Flis. Sprzeciw wobec przystąpienia do nowego klubu wyraziła część działaczy i trenerów (m.in. Zbigniew Dobosz i Andrzej Samodurow). Zarząd RKS Raków zrezygnował z przystąpienia do KS Racovia. Jednym z powodów była autorytarna chęć zarządzania nowym stowarzyszeniem przez E. Flisa. Oficjalnie odrzucono pomysł z powodów formalnych<sup>24</sup>.

<sup>20</sup> APCz, RKS „Raków” w Częstochowie, t. 2, sygn. 35/25, Dokumentacja formalno-prawna RKS „Raków”, s. 5, 35.

<sup>21</sup> APCz, RKS „Raków” w Częstochowie, t. 2, sygn. 35/5, Konferencja sprawozdawczo-wyborcza RKS „Raków” w dniu 20.07.2000 r., s. 4, 17.

<sup>22</sup> Tamże, s. 13.

<sup>23</sup> APCz, RKS „Raków” w Częstochowie, t. 2, sygn. 35/6, Nadzwyczajna Konferencja Sprawozdawcza RKS „Raków” w dniu 18.06.2001 r. Materiały do konferencji 2001–2002, s. 2.

<sup>24</sup> APCz, RKS „Raków” w Częstochowie, t. 2, s. 35; APCz, RKS „Raków” przy Hucie Częstochowa w Częstochowie, sygn. 28, Uchwała komitetu założycielskiego z dnia 18.06.2001 r. stowarzyszenia o nazwie KS „Racovia”

Pomimo problemów finansowych w sezonie 1998/1999 drużyna występowała w II lidze. Na zakończenie rozgrywek Raków zajął drugie miejsce, przegrywając o 3 punkty rywalizację z Groclinem Grodzisk Wielkopolski. Reorganizacja systemu rozgrywek przewidywała awans tylko jednego zespołu. Brak promocji do wyższej ligi wywołał poważne skutki. Na początku 1999 r. finansowego wsparcia udzielił Marek Dewódzki (właściciel firmy DEMAR), który w zamian stał się posiadaczem kart zawodniczych kilku zawodników. Byli to czołowi piłkarze m.in. Marcin Bojarski, Grzegorz Skwara, Marek Matuszek i Tomasz Kiełbowicz. W grudniu 1999 r. M. Bojarski przeszedł do GKS Katowice, a pieniądze z transferu przejął M. Dewódzki, anulując część długów klubu wobec niego<sup>25</sup>. Z kolejnych transferów klub również nie otrzymał gratyfikacji finansowych. Pozostali zawodnicy odchodzili, rozwiązując kontrakty, a działacze nie robili nic, by powstrzymać tę tendencję<sup>26</sup>. W następnym sezonie (1999/2000) PZPN przeprowadził kolejną reformę rozgrywek – tym razem drugoligowych – która sprawiła, że aż osiem zespołów spadało na trzeci poziom rozgrywkowy. Zespół Rakowa prezentował coraz niższy poziom sportowy. Efektem było zajęcie 22 miejsca w rozgrywkach (na 24 zespoły) i spadek do III ligi. Na tym nie skończyły się problemy drużyny z Częstochowy. Dwa dni przed inauguracją rozgrywek w III lidze (sierpień 2000 r.) nie było wiadomo, czy Raków weźmie w nich udział. Ostatecznie po pertraktacjach z zawodnikami przystąpiono do gry. Działacze nie wywiązali się jednak z obietnic m.in. wypłacenia zaległości wobec zawodników. Piłkarze wobec braku porozumienia rozwiązali umowy z klubem<sup>27</sup>. Od 18 września 2000 r. barw klubu bronili już tylko juniorzy, albowiem starsi zawodnicy odmówili dalszej gry. W zamian za anulowanie wobec nich zaległości finansowych zarząd klubu wydał im karty zawodnicze<sup>28</sup>. W kolejnych 33 kolejkach drużyna zdobyła zaledwie dwa punkty i z bilansem bramkowym 16:139 spadła do czwartej ligi<sup>29</sup>.

11 lipca 2002 r. powołano nowe stowarzyszenie pod nazwą: Klub Sportowy Raków Częstochowa. W działalność zaangażowały się osoby związane z klubem we wcześniejszych latach, a pierwszy zespół został oparty o jego wychowanków. Istotne zmiany dla dalszej działalności klubu nastąpiły podczas zebrania spr-

---

Częstochowa, b. pag. Część członków zarządu powołała nowe stowarzyszenie pod nazwą KS Racovia. Jednak, gdyby w tym dniu zlikwidowano RKS Raków ze względów formalnych, KS Racovia nie miałaby prawa przejąć tradycji klubu. Ostatecznie zaniechano tego pomysłu.

<sup>25</sup> APCz, RKS „Raków” w Częstochowie, t. 2, sygn. 35/15, Protokół z posiedzeń Zarządu Klubu. Protokoły z posiedzeń Prezydium Zarządu Klubu 1998–2000, s. 42.

<sup>26</sup> Tamże, s. 64.

<sup>27</sup> Relacja ustna Grzegorza Chrzęszcza (członek zarządu KS Raków Częstochowa i Stowarzyszenia Wieczny Raków); <http://www.rakow.com.pl/historia> [dostęp: 20.04.2022].

<sup>28</sup> APCz, RKS „Raków” w Częstochowie, t. 2, , sygn. 35/16, Protokół z posiedzeń Prezydium Zarządu Klubu 2000–2002, b. pag.

<sup>29</sup> <http://www.hppn.pl/liga/sezon-po-sezonie/7,sezon-2000-01/191,III-liga-grupa-III/tabela> [dostęp: 20.04.2022].



wzodawczo-wyborczego 19 lipca 2002 r. Prezesem KS Raków został Jarosław Ociepa, członek zarządu spółki wydzielonej z Huty Częstochowa oraz działacz sportowy zajmujący się wcześniej badmintonem. W zarządzie znaleźli się także: szef służb ekonomicznych Huty Sławomir Malinowski (od 2004 r. prezes klubu), trener Zbigniew Dobosz oraz dziennikarze Iwo Mandrysz i Marek Magiera. W skład Rady Klubu weszli: Kazimierz Kowalczyk (przewodniczący), Sławomir Gliński (wiceprezydent Częstochowy), Andrzej Jakubow (jeden z dyrektorów w Hucie Częstochowa) oraz Józef Tomala i Waldemar Borkowski (prezesi spółek związanych z częstochowską Hutą)<sup>30</sup>. Do innych ważnych kwestii należało m.in. podjęcie uchwały o powołaniu komisji likwidacyjnej RKS Raków przy Hucie Częstochowa, dzięki czemu uniknięto zobowiązań finansowych, akt dotyczący przekazania majątku powstałego po likwidacji na rzecz powołanego KS Raków Częstochowa jako kontynuatora tradycji<sup>31</sup>. Od 2004 r. wiceprezesem do spraw organizacyjnych wybrano Beatę Bielecką. Nowy zarząd zawarł umowę sponsorską z Hutą Stali Częstochowa<sup>32</sup>, która m.in. przekazała stadion sportowy przy ul. B. Limanowskiego 83 na rzecz KS Raków Częstochowa. Nawiązano współpracę z Urzędem Miasta Częstochowy oraz pozyskano kilku sponsorów, którzy wywodzili się głównie z miejscowych przedsiębiorców, m.in. firma Goliard (producent makaronów) i Firma Poligraficzno-Introligatorska Udziałowiec (drukarnia).



**Zdj. 1.** „Klepsydra” kolportowana przez kibiców Rakowa informująca o upadku klubu (15 września 2000 r.)

Źródło: Grzegorz Chrzęszcz.

Drużyna KS Raków oparta o zawodników z regionu częstochowskiego w latach 2002–2005 występowała w IV lidze śląskiej. W sezonie 2004/2005 miał

<sup>30</sup> APCz, RKS „Raków” w Częstochowie, t. 2, sygn. 35/7, Konferencja sprawozdawczo-wyborcza RKS „Raków” 29.07.2002 r., s. 12; <https://czestochowa.naszemiasto.pl/w-stanie-likwidacji/ar/c2-5591315> [dostęp: 20.01.2024].

<sup>31</sup> APCz, RKS „Raków” w Częstochowie, t. 2, Konferencja sprawozdawczo-wyborcza..., s. 17.

<sup>32</sup> W 2005 r. hutę przejął ukraiński Przemysłowy Związek Donbasu (*Industrialnyj Sojuz Donbasa*).

miejsce pierwszy sukces na tym szczeblu rozgrywek. Wówczas zespół Rakowa zwyciężył w rozgrywkach śląskiej grupy I, wyprzedzając GKS '71 Tychy. Jednak o awans do III ligi musiał rozegrać baraże ze zwycięzcą śląskiej grupy II – Koszarawą Żywiec. Oba spotkania skończyły się bezbramkowymi remisami. Dogrywka również nie przyniosła rozstrzygnięcia. O wszystkim zadecydowały rzuty karne, których wykonano aż dziesięć serii. Ostatecznie częstochowianie zwyciężyli 9:8<sup>33</sup>. Po awansie do III ligi drużyna Rakowa przez kilka sezonów nie osiągała wyników dających awans na wyższy szczebel rozgrywkowy. Najbliżej tego była w sezonie 2007/2008, jednak przegrała decydujący mecz w ostatniej kolejce z Arką Nowa Sól (2:1)<sup>34</sup>. Mimo to od sezonu 2008/2009 w wyniku reorganizacji rozgrywek klub występował w II lidze, która była trzecim szczeblem rozgrywek PZPN.

Po przegranej meczu w Nowej Soli do dymisji podał się prezes Sławomir Malinowski i wiceprezes ds. organizacyjno-fianсовych Beata Bielecka oraz sztab szkoleniowy: Zbigniew Dobosz, Andrzej Samodurow i Henryk Turek. Klub był w stabilnej sytuacji finansowej, mając dodatni bilans finansowy. Od 1 sierpnia 2008 r. nowym prezesem KS Raków został Waldemar Borkowski – dyrektor Zakładu Remontowo-Usługowego ISD Huty Częstochowa<sup>35</sup>. Nowy zarząd jako cel sportowy postawił awans do I ligi. Poczyniono ku temu kilka kroków organizacyjnych. Zatrudniono trenera z poza Częstochowy – Leszka Ojrzyńskiego (od 8 sierpnia 2008 r.). Sprowadzono kilku doświadczonych zawodników z innych klubów z Polski. Raków postawił wszystko na „jedną kartę”, bardzo zaryzykował pod względem finansowym i organizacyjnym. Podpisano wysokie kontrakty z zawodnikami i trenerem, zagwarantowano mieszkania oraz zwroty za dojazdy dla zawodników spoza regionu częstochowskiego. Sztab szkoleniowy zorganizował obóz zimowy o wysokich standardach. Mimo tych zabiegów nie udało się awansować do I ligi (5 miejsce na koniec sezonu 2008/2009)<sup>36</sup>. Nowy zarząd wykazał się dużą niegospodarnością, wydając pieniądze, którymi nie dysponował. Rósł dług wobec wierzycieli, który doprowadził do braku płynności finansowej klubu. Innym problemem była zmniejszona o 20% dotacja na rok 2009 przez nowego właściciela Huty Częstochowa, ukraińską firmę Donbas<sup>37</sup>. 19 maja 2009 r. podczas zebrania zarządu przyjęto rezygnację z funkcji prezesa klubu Waldemara Borkowskiego. Jako powód podano niestarczające wyniki sportowe oraz zły stan

<sup>33</sup> Zbiory prywatne K. Kościańskiego, płyta CD z nagraniem meczu „Droga do Awansu”, b. pag.

<sup>34</sup> Zespół Rakowa przegrał ze zdegradowaną drużyną Arka Nowa Sól 2:1 (zwycięstwo dałoby mu awans). Po meczu wśród działaczy, zawodników i kibiców spekulowano, iż mecz został ustalony. Nikomu jednak niczego nie udowodniono, mimo to kilku zawodników po sezonie odeszło do innych klubów.

<sup>35</sup> *Nowy prezes Rakowa*, „Gazeta Częstochowska” 7 lipca 2008 r., nr 31, <https://gazetacz.com.pl/nowy-prezes-rakowa8344/> [dostęp: 20.01.2024].

<sup>36</sup> <http://ligowiec.net/klub/rakowczestowchowa/archiwum/138> [dostęp: 20.01.2024].

<sup>37</sup> Zbiory prywatne Cezarego Suchana, notatki ze spotkań zarządu, b. pag.

zdrowia prezesa. Jednocześnie podjęta została uchwała o dymisji całego zarządu<sup>38</sup>. Z powodu złego stanu finansowego, nie było chętnych do zarządzania klubem. Ostatecznie latem 2009 r. grupa wychowanków Rakowa podjęła działania zmierzające do poprawy organizacji klubu. Do pracy przystąpili m.in. Krzysztof Kołaczyk, Jerzy Brzęczek, Cezary Suchan i Grzegorz Lelonek<sup>39</sup>. Pod koniec 2009 r. wykonano audyt. K. Kołaczyk stwierdził:

na tamten moment zadłużenie sięgało 1 200 000 zł, a każdy miesiąc generował kolejne zadłużenie. By móc funkcjonować potrzebowaliśmy dodatkowo ok. 1 500 000 zł, więc na start w klubowej kasie brakowało ok. 3 000 000 zł<sup>40</sup>.

Główne zadłużenie było wobec ZUS-u i Urzędu Skarbowego. Na przełomie 2009/2010 r. dług w ZUS-ie wynosił ok. 96 000 zł, a w Urzędzie Skarbowym aż 170 000 zł<sup>41</sup>. Po raz kolejny w XXI w. Raków miał ogłosić upadłość.

16 stycznia 2010 r. odbyło się walne zgromadzenie klubu, podczas którego prezesem wybrano K. Kołaczyka. Pierwszym trenerem został J. Brzęczek, który również zainwestował prywatne pieniądze w klub<sup>42</sup>. Dużym wydarzeniem było ogłoszenie 21 maja 2010 r. Jakuba Błaszczykowskiego (wychowanek klubu, siostrzeniec J. Brzęczka) Oficjalnym Ambasadorem Rakowa. Był to wówczas reprezentant Polski oraz zawodnik Borussia Dortmund (Niemcy). Jego zaangażowanie miało pozytywne oddziaływanie na proces tworzenia fundamentów pod profesjonalny klub piłkarski w Częstochowie. Istotny wpływ na szkolenie miało przyczynienie się do zawarcia współpracy pomiędzy Rakowem a Borussią Dortmund. Dzięki czemu m.in. trenerzy grup młodzieżowych i dziecięcych Rakowa mogli odbyć staż w klubie z Niemiec<sup>43</sup>.

Nowy zarząd starał się stworzyć stabilność finansową. Pieniądze na funkcjonowanie klubu pochodziły m.in. z dotacji Urzędu Miasta Częstochowa „Promocja miasta poprzez sport”, „Klubu 100”<sup>44</sup> i sponsorów. Dodatkowe finanse pochodziły z transferów: Mateusza Zachara do Górnika Zabrze (zima 2010 r.) i Macieja Gajosa do Jagielloni Białystok (lato 2012 r.). Podjęto próbę rozmów z prezesem ISD Huty Częstochowa Konstantym Litwinowem. Wycofał się on jednak ze sponsorowania klubu z powodu własnych problemów finansowych. Mimo

<sup>38</sup> K. Kwaśniewski, *Borkowski prezesem...*; L. Jaźwiecki, *Raków Częstochowa bez prezesa i zarządu*, „Dziennik Zachodni” 20 maja 2009, <https://dziennikzachodni.pl/rakow-czestochowa-bez-prezesa-i-zarzadu/ar/119022> [dostęp: 22.01.2024].

<sup>39</sup> Byli zawodnicy Rakowa, którzy m.in. w 1985 r. zdobyli złoty medal na Spartakiadzie Młodzieży w Rzeszowie.

<sup>40</sup> A. Heluszka, *Raków Częstochowa postawił...*

<sup>41</sup> Zbiory prywatne Cezarego Suchana, notatki ze spotkań zarządu, b. pag.; <https://rakow.com/aktualnosci/podwojna-tozsamosc-nowego-rakowa-102> [dostęp: 20.01.2023].

<sup>42</sup> Zbiory prywatne Cezarego Suchana, sprawozdanie z walnego zebrania RKS Raków Częstochowa w dniu 16.03.2010 r., b. pag.

<sup>43</sup> <https://rakow.com/aktualnosci/pan-ambasador-blaszczykowski-101> [dostęp: 20.01.2023].

<sup>44</sup> Miesięczna opłata za członkostwo w „Klubie 100” wynosiła 100 zł.

wielu trudności wokół Rakowa zebrała się liczna społeczność kibiców, społeczników oraz inwestorów. 1 lipca 2011 r. został podpisany akt notarialny powołujący spółkę RKS Raków Częstochowa SA. W skład spółki weszło pięciu akcjonariuszy, a jej prezesem został K. Kołaczyk, wiceprezesem Rafał Niewymierzycki<sup>45</sup>. Obaj dzień wcześniej złożyli rezygnację z pełnionych funkcji w stowarzyszeniu KS Raków, co było koniecznością w związku z przejęciem nowych obowiązków. Kapitał zakładowy spółki wyniósł 900 000 zł<sup>46</sup>. Cały proces był możliwy dzięki pozyskaniu głównego sponsora – została nim firma x-kom z siedzibą w Częstochowie, a jej właścicielem był Michał Świerczewski. W kolejnych latach miał on coraz większy wpływ na sprawy organizacyjne w klubie. W wyniku umów zawartych 30 grudnia 2014 r. doszło do zmiany struktury właścicielskiej w RKS Raków Częstochowa SA. Posiadaczem stu procent akcji klubu i jego jedynym właścicielem został M. Świerczewski. Zmianie uległ również skład Rady Nadzorczej, której przewodniczącym został również M. Świerczewski. Prezesem pozostał K. Kołaczyk, który był jedynym członkiem zarządu klubu i osobą upoważnioną do jego reprezentacji<sup>47</sup>. Od 24 lutego 2016 r. przestał pełnić tę funkcję, całkowicie poświęcając się pracy z zespołem jako pierwszy trener<sup>48</sup>. Tymczasowym prezesem został właściciel klubu M. Świerczewski (do momentu wybrania przez niego innego kandydata). Kolejnymi prezesami klubu byli: Janusz Żyła (17.08.2017 r. – 11.07.2018 r.), Wojciech Cygan (11.07.2018 r. – 31.12.2021 r.), Adam Krawczak (1.01.2022 r. – 28.02.2023 r.), Piotr Obidziński (od 1.03.2023 r.).

Istotną rolę w działalności Rakowa mieli kibice. Wspierali klub w ramach woltariatu m.in. odśnieżając boisko, będąc noszowymi oraz sprzątając i malując obiekt. Zajmowali się również działaniami marketingowymi, rozwieszając afisze meczowe oraz realizując inne przedsięwzięcia promujące klub wśród lokalnej społeczności. W 2010 r. na strojach piłkarzy umieszczona została nazwa stowarzyszenia „Wieczny Raków”. Z inicjatywą wyszedł działacz Rakowa Cezary Suchan:

Nie chcieliśmy, by w tym czasie koszulki pozostawały puste. Zaproponowaliśmy kibicom, że umieścimy z przodu napis „Wieczny Raków”, stanowiący jednocześnie nazwę ich stowarzyszenia<sup>49</sup>.

Mimo braku płynności finansowej i wielu problemów organizacyjnych od 2008 r. drużyna Rakowa występowała z różnymi rezultatami w II lidze (trzeci

<sup>45</sup> <https://rakow.com/aktualnosci/powolano-spolke-rks-rakow-czestochowa-s-a-606> [dostęp: 12.02.2024].

<sup>46</sup> Tamże.

<sup>47</sup> <https://rakow.com/aktualnosci/zmiany-w-strukturach-wlascielskich-rks-u-rakow-2691> [dostęp: 14.02.2024].

<sup>48</sup> K. Kołaczyk został tymczasowym trenerem Rakowa od 5 października 2015 r., zastępując na tym stanowisku Radosława Mroczkowskiego. W okresie 5.10.2015 r. – 23.02.2016 r. był równocześnie prezesem klubu.

<sup>49</sup> Rozmowa z Cezarym Suchanem (25.08.2023 r.; członek zarządu KS Raków Częstochowa); <https://rakow.com/aktualnosci/wieczny-rakow-dziala-coraz-prezniej-60> [dostęp: 20.01.2024].

szczebel rozgrywek). W tym okresie trenerami pierwszej drużyny byli kolejno: Leszek Ojrzyński (2008–2009), Robert Olbiński (2009 r.), Jerzy Brzęczek (2010 r.–październik 2014 r.), Dawid Janowski (listopad/grudzień 2014 r.), Radosław Mroczkowski (20.12.2014 r. – 1.10.2015 r.), Przemysław Cecherz i Krzysztof Kołaczyk (3.10.2015 r. – 17.04.2016 r.).

W sezonie 2013/2014 zespół Rakowa na koniec rozgrywek zajął miejsce w strefie spadkowej. Ostatecznie pozostał w II lidze, ponieważ Warta Poznań i Polonia Bytom nie otrzymały licencji na grę w II lidze na sezon 2014/2015. W kolejnym sezonie (2014/2015) Raków zajął w II lidze 4 miejsce, które było premiowane grą w barażach. Rywalem częstochowian była drużyna Pogoni Siedlce, która zajęła 15 miejsce w I lidze. Pierwszy mecz rozegrany w Siedlcach zakończył się remisem 1:1. Rewanż w Częstochowie również nie przyniósł rozstrzygnięcia (remis 2:2). Według przepisów, przy dwóch kolejnych remisach, o awansie drużyny decydowała większa liczba goli zdobytych na wyjeździe. Oznaczało to, że czerwono-niebiescy pozostaną w II lidze. Kolejny sezon nie spełnił oczekiwań, dlatego nastąpiła zmiana na stanowisku trenera. Funkcję tę od 18 kwietnia 2016 r. powierzono Markowi Papszunowi, co przyniosło efekty w wynikach sportowych w kolejnych latach<sup>50</sup>. Już w kolejnym sezonie (2016/2017) zespół prowadzony przez nowego trenera Rakowa awansował do I ligi, zajmując na koniec rozgrywek pierwsze miejsce. Zespół w 34 kolejkach przegrał tylko 3 razy. Dzięki zwycięstwom w rozgrywkach pierwszoligowych w sezonie 2018/2019, drużyna z Częstochowy wróciła po 21 latach na najwyższy poziom rozgrywek w Polsce. Na pięć spotkań przed końcem sezonu podopieczni trenera M. Papszuna zagwarantowali sobie awans, pokonując Podbeskidzie Bielsko-Biała 2:0. Drużyna zdominowała rozgrywki I ligi i dobrze radziła sobie także w Pucharze Polski, gdzie dotarła do półfinału, ulegając ostatecznie Lechii Gdańsk 0:1<sup>51</sup>. Na wcześniejszych etapach rozgrywek pokonała m.in. Lecha Poznań (1:0) i Legię Warszawa (2:1). Następne sezony przyniosły kolejne sukcesy dla Rakowa Częstochowa. Zespół dwukrotnie triumfował w Pucharze Polski (2020/2021, 2021/2022) oraz Superpucharze Polski (2020/2021, 2021/2022), a także sięgał po wicemistrzostwo kraju (2020/2021, 2021/2022).

22 lipca 2021 r. Raków zadebiutował w europejskich pucharach. W II rundzie eliminacji do LKE rozegrał dwumecz z Sūduvy Mariampol (Litwa). W obu meczach zespoły nie zdobyły bramki, a zespół Rakowa zwyciężył w serii rzutów karnych 4:3. W III rundzie klub z Polski wyeliminował wyżej notowany Rubin Kazań (Rosja) (0:0, 0:1). W decydującym o awansie do fazy grupowej (IV runda) dwu-

<sup>50</sup> Zbiory własne K. Kościańskiego, b. pag.; <http://www.90minut.pl/liga/0/liga7468.html> [dostęp: 20.04. 2022]. Trener Marek Papszun prowadził zespół Rakowa Częstochowa do sezonu 2022/2023. Raków w sezonie 2016/2017 awansował do I ligi, a w sezonie 2018/2019 do Ekstraklasy.

<sup>51</sup> A. Heluszka, *Raków Częstochowa wraca...*

meczu z KAA Gent (Belgia) Raków odpadł z rywalizacji (1:0, 0:3)<sup>52</sup>. Zespół Rakowa w kolejnym sezonie również awansował do IV rundy LKE, po drodze eliminując FK Astana (Kazachstan) i Spartak Trnava (Słowacja), odpadając tym razem po meczu z zespołem z Czech – Spartą Praga (2:1, 0:2)<sup>53</sup>.

W sezonie 2022/2023 Raków Częstochowa zdobył po raz pierwszy Mistrzostwo Polski w piłce nożnej. Po zakończeniu rozgrywek M. Papszun zdecydował, że odchodzi z klubu, co zapowiadał już w trakcie trwania rozgrywek. Będąc trenerem drużyny z Częstochowy w latach 2016–2023 osiągnął z nią historyczne sukcesy. Sam otrzymał wiele nagród indywidualnych, między innymi tytuł Trenera Sezonu 2020/2021 i 2022/2023 na gali PKO BP Ekstraklasy, Trenera Roku w plebiscycie tygodnika „Piłka Nożna” oraz kilkunastokrotnie zostawał Trenerem Miesiąca Ekstraklasy<sup>54</sup>. Jego miejsce zajął dotychczasowy jego asystent Dawid Szwarga<sup>55</sup>.



**Zdj. 2.** Zdjęcie zespołu Rakowa Częstochowa fetującego Mistrzostwo Polski w sezonie 2022/2023 na tle kibiców

Źródło: [www.rakow.com](http://www.rakow.com)<sup>56</sup>

<sup>52</sup> <https://rankinguefa.pl/rakow-czestochowa-w-europejskich-pucharach-2021-22/> [dostęp: 20.02.2024].

<sup>53</sup> <https://rankinguefa.pl/rakow-czestochowa-w-europejskich-pucharach-2022-23/> [dostęp: 20.02.2024].

<sup>54</sup> <https://rakow.com/aktualnosci/siedem-lat-pracy-trenera-marka-papszuna-w-rakowie-11953> [dostęp: 2.02.2024].

<sup>55</sup> Pod kierunkiem Dawida Szwargi w sezonie 2023/2024 Raków dostał się do Ligi Europy po odpadnięciu w czwartej – decydującej – rundzie eliminacji Ligi Mistrzów. Dla częstochowskiego klubu był to ogromny sukces, bo pierwszy raz w swojej historii zagrał w fazie grupowej europejskich pucharów.

<sup>56</sup> W sezonie 2022/2023 w drużynie Rakowa wystąpili m.in. Vladislav Kovacevic, Kacper Trelowski, Fran Tudor, Zoran Arsenić, Strátos Svárnas, Mateusz Wdowiak, Wiktor Długosz, Ben Lederman, Gustav Berggren, Giánnis Papanikolaóu, Władysław Koczerhin, Szymon Czyż, Marcin Cebula, Bartosz Nowak, Patryk Kun, Fabian Piasecki, Vladislavs Gutkovskis, Thomas Petrasek, Andrzej Niewulis.

## Zakończenie

W latach 1998–2023 nastąpiły znaczące zmiany organizacyjno-sportowe w RKS Raków Częstochowa. Po spadku z najwyższego szczebla rozgrywek, rozpoczęły się problemy organizacyjno-sportowe. W dużym stopniu było to związane z uzależnieniem finansowym klubu od Huty Częstochowa. Główny sponsor na początku XXI w. przechodził duży kryzys, co znacząco wpłynęło na działalność Rakowa. Działania działaczy w latach 2000–2002 doprowadziły klub do upadku. Efektem tego była likwidacja RKS Raków Częstochowa i powołanie w jego miejsce KS Raków Częstochowa. Tym samym nowe stowarzyszenie stało się spadkobiercą historii i zapewniło ciągłość szkolenia sportowego, lecz bez długów RKS. Po względnej stabilizacji organizacyjno-finansowej w latach 2003–2008 nastąpił kolejny kryzys. Niegospodarność finansowa zarządu spowodowała zadłużenie klubu.

Pod koniec 2009 r. Raków kolejny raz w XXI w. mógł przestać istnieć. Dzięki staraniom m.in. J. Brzęczka, K. Kołaczyka oraz kibiców stowarzyszenie kontynuowało działalność. Istotnym wydarzeniem, które przyczyniło się do rozwoju organizacyjno-sportowego klubu było wejście w jego struktury Michała Świerczewskiego. Jego firma została głównym sponsorem Rakowa, co pozwoliło na powołanie RKS Raków Spółka Akcyjna (2011 r.)<sup>57</sup>. Od tego momentu klub z Częstochowy rozpoczął wieloletnią strategię ewolucji, pozytywnie wpływającą na jego rozwój organizacyjny. Jedynym celem, którego nie udało się w tym okresie osiągnąć to poprawa infrastruktury sportowej. Przeszarżały obiekt sportowy kilkakrotnie nie był dopuszczany do rozgrywek ogólnopolskich oraz międzynarodowych. Przyczyniło się to do zwiększonych nakładów finansowych m.in. na wynajem innych obiektów czy też na dojazdy i organizację dnia meczowego. Mogło to również ujemnie wpłynąć na popularyzację tej dyscypliny w regionie częstochowskim.

Największe sukcesy sportowe w latach 1998–2023 zespół Rakowa osiągnął, gdy jego trenerem został M. Papszun (2016–2023)<sup>58</sup>. Klub w sezonie 2022/2023 zdobył Mistrzostwo Polski, dwukrotnie triumfował w Pucharze Polski (2020/2021, 2021/2022) oraz Superpucharze Polski (2020/2021, 2021/2022), a także sięgał po wicemistrzostwo kraju (2020/2021, 2021/2022). Raków debiutując w rozgrywkach międzynarodowych dotarł do IV rundy eliminacji Ligi Konferencji Europy (2021/2022), powtarzając ten wynik w kolejnym sezonie (2022/2023).

---

<sup>57</sup> <https://rejestr.io/krs/392197/rks-rakow-czestochowa> [dostęp: 20.05.2024]. Klub został zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 26 lipca 2011 r. pod numerem KRS 0000392197.

<sup>58</sup> Marek Papszun (ur. 8 sierpnia 1974 w Warszawie) – polski piłkarz i trener piłkarski, nauczyciel historii i wychowania fizycznego, w latach 2016–2023 trener Rakowa Częstochowa. Prowadził również Dolcan Ząbki, GKP Targówek, KS Łomianki, Legionović Legionowo i Świt Nowy Dwór Mazowiecki.

---

### DEKLARACJA BRAKU KONFLIKTU INTERESÓW

Autor deklaruje brak potencjalnych konfliktów interesów w odniesieniu do badań, autorstwa i/lub publikacji artykułu: *Zarys dziejów piłki nożnej w kategorii seniorów Robotniczego Klubu Sportowego Raków Częstochowa w latach 1998–2023*.

### FINANSOWANIE

Autor nie otrzymał żadnego wsparcia finansowego w zakresie badań, autorstwa i/lub publikacji artykułu: *Zarys dziejów piłki nożnej w kategorii seniorów Robotniczego Klubu Sportowego Raków Częstochowa w latach 1998–2023*.

---

## Bibliografia

### A. Źródła

#### I. Źródła archiwalne

##### a) Archiwum Państwowe w Częstochowie

- Robotniczy Klub Sportowy „Raków” w Częstochowie, t. 2  
sygn. 35/10, Uchwały Zarządu Klubu listy obecności 1996–2000;  
sygn. 35/15, Protokół z posiedzeń Zarządu Klubu. Protokoły z posiedzeń  
Prezydium Zarządu Klubu 1998–2000;  
sygn. 35/16, Protokoły z posiedzeń Prezydium Zarządu Klubu, t. 2;  
sygn. 35/16, Protokół z posiedzeń Prezydium Zarządu Klubu 2000–2002;  
sygn. 35/25, Dokumentacja formalno-prawna RKS „Raków”;  
sygn. 35/27, Konferencja sprawozdawczo-wyborcza RKS „Raków”  
z 29.01.2002 r.;
- sygn. 35/27, Sprawozdanie z działalności RKS „Raków” w 1998 r.;
- sygn. 35/27, Statut Robotniczego Klubu Sportowego „Raków” przy „Hucie”  
Częstochowa;
- sygn. 35/5, Konferencja sprawozdawczo-wyborcza RKS „Raków” w dniu  
20.07.2000 r.;
- sygn. 35/6, Nadzwyczajna Konferencja Sprawozdawcza RKS „Raków”  
w dniu 18.06.2001 r. Materiały do konferencji 2001–2002;
- sygn. 35/7, Konferencja sprawozdawczo-wyborcza RKS „Raków”  
29.07.2002 r.
- RKS „Raków” przy Hucie Częstochowa w Częstochowie  
sygn. 28, Uchwała komitetu założycielskiego z dnia 18.06.2001 r. stowa-  
rzyszenia o nazwie KS „Racovia” Częstochowa.

##### b) Archiwum Państwowe w Kielcach

- Urząd Wojewódzki w Kielcach 1919–1939  
sygn. 54, Stowarzyszenia i Związki Sportowe, Pismo do Starostwa po-  
wiatu częstochowskiego o rozwiązaniu KS „Racovia”.



- c) Zbiory prywatne Cezarego Suchana.
- d) Zbiory prywatne Krzysztofa Kościańskiego.

## II. Relacje

Relacja ustna Grzegorza Chrzęszcza (członek zarządu KS Raków Częstochowa i Stowarzyszenia Wieczny Raków).

Relacja ustna Cezarego Suchana (członek zarządu KS Raków Częstochowa).

## III. Źródła internetowe i prasowe

Czaplewski J., *Oficjalnie: Raków wraca na stadion w Częstochowie. Pierwszy domowy mecz ze Śląskiem Wrocław po 706 dniach*, „GOL24” 21 kwietnia 2021, <https://gol24.pl/oficjalnie-rakow-wraca-na-stadion-w-czestochowie-pierwszy-domowy-mecz-ze-slaskiem-wroclaw-po-706-dniach/ar/c2-15573645> [dostęp: 20.02.2024].

Heluszka A., *Raków Częstochowa postawił wszystko na jedną kartę. Nie wyszło. Ujawniamy kulisy*, „Przegląd Sportowy” 10 lipca 2023, <https://przegladspor-towy.onet.pl/pilka-nozna/ekstraklasa/rakow-czestochowa-postawil-wszystko-na-jedna-karte-nie-wyszlo-ujawniamy-kulisy/7b95znc> [dostęp: 28.08.2023].

Heluszka A., *Raków Częstochowa wraca po 21 latach do Ekstraklasy. Do elity wniesie koloryt i świeżość*, „GOL24” 25 kwietnia 2019, <https://gol24.pl/rakow-czestochowa-wraca-po-21-latach-do-ekstraklasy-do-elity-wniesie-koloryt-i-swiezosc/ar/c2-14078357> [dostęp: 20.02.2024].

Jaźwiecki L., *Raków Częstochowa bez prezesa i zarządu*, „Dziennik Zachodni” 20 maja 2009, <https://dziennikzachodni.pl/rakow-czestochowa-bez-prezesa-i-zarzadu/ar/119022> [dostęp: 22.01.2024].

Kapsa J., *Rozmowa z Andrzejem Jakubowem członkiem Zarządu Huty „Częstochowa” dyrektorem d/s pracy*, „Gazeta Częstochowska” 14 grudnia 2000, nr 47, <https://gazetacz.com.pl/odpowiedzialnosc-pracownikow-11/> [dostęp: 12.12.2023].

Kwaśniewski K., *Borkowski prezesem Rakowa*, „Sport Śląski” 1 sierpnia 2008, <https://www.sportslaski.pl/artukul/borkowski-prezesem-rakowa> [dostęp: 22.01.2024].

*Nowy prezes Rakowa*, „Gazeta Częstochowska” 7 lipca 2008 r., nr 31, <https://gazetacz.com.pl/nowy-prezes-rakowa8344/> [dostęp: 20.01.2024].

[www.90minut.pl/liga/0/liga7468.html](http://www.90minut.pl/liga/0/liga7468.html) [dostęp: 20.04.2022].

[www.czestochowa.naszemiasto.pl/w-stanie-likwidacji/ar/c2-5591315](http://www.czestochowa.naszemiasto.pl/w-stanie-likwidacji/ar/c2-5591315) [dostęp: 20.01.2024].

[www.hppn.pl/liga/sezon-po-sezonie/7,sezon-2000-01/191,III-liga-grupa-III/tabela](http://www.hppn.pl/liga/sezon-po-sezonie/7,sezon-2000-01/191,III-liga-grupa-III/tabela) [dostęp: 20.04.2022].

[www.hppn.pl/liga/sezon-po-sezonie/13,sezon-1997-98/159,I-liga/tabela](http://www.hppn.pl/liga/sezon-po-sezonie/13,sezon-1997-98/159,I-liga/tabela) [dostęp: 28.02.2022].

- [www.ligowiec.net/klub/rakowczestowchowa/archiwum/138](http://www.ligowiec.net/klub/rakowczestowchowa/archiwum/138) [dostęp: 20.01.2024].
- [www.rakow.com/aktualnosci/pan-ambasador-blaszczykowski-101](http://www.rakow.com/aktualnosci/pan-ambasador-blaszczykowski-101) [dostęp: 20.01.2023].
- [www.rakow.com/aktualnosci/podwojna-tozsamosc-nowego-rakowa-102](http://www.rakow.com/aktualnosci/podwojna-tozsamosc-nowego-rakowa-102) [dostęp: 20.01.2023].
- [www.rakow.com/aktualnosci/powolano-spolke-rks-rakow-czestochowa-s-a-606](http://www.rakow.com/aktualnosci/powolano-spolke-rks-rakow-czestochowa-s-a-606) [dostęp: 12.02.2024].
- [www.rakow.com/aktualnosci/rakow-na-razie-bez-licencji-255](http://www.rakow.com/aktualnosci/rakow-na-razie-bez-licencji-255) [dostęp: 5.09.2023].
- [www.rakow.com/aktualnosci/siedem-lat-pracy-trenera-marka-papszuna-w-rakowie-11953](http://www.rakow.com/aktualnosci/siedem-lat-pracy-trenera-marka-papszuna-w-rakowie-11953) [dostęp: 2.02.2024].
- [www.rakow.com/aktualnosci/wieczny-rakow-dziala-coraz-prezniej-60](http://www.rakow.com/aktualnosci/wieczny-rakow-dziala-coraz-prezniej-60) [dostęp: 20.01.2024].
- [www.rakow.com/aktualnosci/zmiany-w-strukturach-wlascielskich-rks-u-rakow-2691](http://www.rakow.com/aktualnosci/zmiany-w-strukturach-wlascielskich-rks-u-rakow-2691) [dostęp: 14.02.2024].
- [www.rakow.com.pl/historia](http://www.rakow.com.pl/historia) [dostęp: 20.04.2022].
- [www.rankinguefa.pl/rakow-czestochowa-w-europejskich-pucharach-2021-22/](http://www.rankinguefa.pl/rakow-czestochowa-w-europejskich-pucharach-2021-22/) [dostęp: 20.02.2024].
- [www.rankinguefa.pl/rakow-czestochowa-w-europejskich-pucharach-2022-23/](http://www.rankinguefa.pl/rakow-czestochowa-w-europejskich-pucharach-2022-23/) [dostęp: 20.02.2024].]
- [www.rejestr.io/krs/392197/rks-rakow-czestochowa](http://www.rejestr.io/krs/392197/rks-rakow-czestochowa) [dostęp: 20.05.2024]
- [www.rfgsa.pl/o-spolce/historia](http://www.rfgsa.pl/o-spolce/historia) [dostęp: 13.12.2023].

## B. Literatura

### I. Monografie

- Jeleń J., Konieczny A., *Piłkarski Puchar Polski*, Wydawnictwo „Sport i Turystyka”, Warszawa 1988.
- Rocznik Polskiego Związku Piłki Nożnej 1919–1924*, PZPN, Kraków 1925.
- Szulc W., *Transformacja polskiego hutnictwa żelaza do gospodarki wolnorynkowej (z uzupełnieniami)*, Instytut Metalurgii Żelaza, Gliwice 2014.

### II. Prace niepublikowane

#### a) prace doktorskie

Kościański K., *Piłka nożna w regionie częstochowskim w latach 1906–2016*, Uniwersytet Szczeciński 2023.

#### b) prace magisterskie

Konieczny D., *85-lecie Klubu Sportowego Raków Częstochowa*, AJD Częstochowa 2006.

Musiał A., *Męska piłka nożna w Częstochowie w latach 1989–2010*, AJD Częstochowa 2012.

Podwysocki P., *80 lat sekcji piłki nożnej w Robotniczym Klubie Sportowym Raków Częstochowa 1921–2001*, UŚ Katowice 2001.